

WEIDINGSMOONTLIKHEDE EN WEIDINGSPROBLEME IN DIE NASIONALE KRUGERWILDTUIN

deur H. P. VAN DER SCHIJFF, D.Sc.

Departement van Algemene Plantkunde, Universiteit van Pretoria.

I. INLEIDING

Die plantegroei van die Nasionale Krugerwildtuin word volgens dominante groeivorme in ses plantegemeenskappe (vergelyk plantegroeikaart) ingedeel, nl.:

1. *Dichrostachys* — *Terminalia* — *Hyparrhenia*-gemeenskappe;
2. *Combretum*-gemeenskappe;
3. *Acacia nigrescens* — *Sclerocarya caffra*-gemeenskappe;
4. Gemeenskappe van Dolerietintrusies (te klein om op kaart aan te dui);
5. *Colophospermum mopane*-gemeenskappe; en
6. Die sandveldgemeenskappe van Punda Maria en Uambia.

Aangesien hierdie plantegemeenskappe alreeds elders (Koedoe Nr. 1, 1958, bl. 60-93) volledig beskryf is, word hier alleenlik aan die weidingsmoontlikhede en -probleme aandag gegee.

II. WEIDINGSMOONTLIKHEDE

(a) *Weiveldtipes en drakrag:*

Volgens spesiesamestelling van die grasse en die benutting daarvan deur die wild kan die verskillende plantegemeenskappe wat bespreek is in suurveld, gemengde suurveld, gemengde soetveld en soetveld ingedeel word.

Die suurveld beslaan die langgrasveldgebied in die omgewing van Pretoriuskop nl. die *Terminalia-Dichrostachys-Hyparrhenia dissoluta*-gemeenskap. Die dominante grassoort is die suur *Elyonurus argenteus* saam met *Hyparrhenia dissoluta*, *Heteropogon contortus*, *Andropogon amplexans* en *Schizachyrium semiberbe*. Vir die grootste gedeelte van die jaar is die veld baie ruig en die weiding baie swak. Water is egter volop in dié gebied. As die veld in die winter of lente gebrand word, konsentreer groot kuddes blouwildebeeste, sebras, rooibokke en swartwitpense op die jong brande. Vir die res van die jaar konsentreer die wild op stukkies oorbeweide veld wat in dié veldtipe

PLANTEGROEIKAART

VAN DIE

NATIONALE KRUGERWILDTUIN 22° 30'

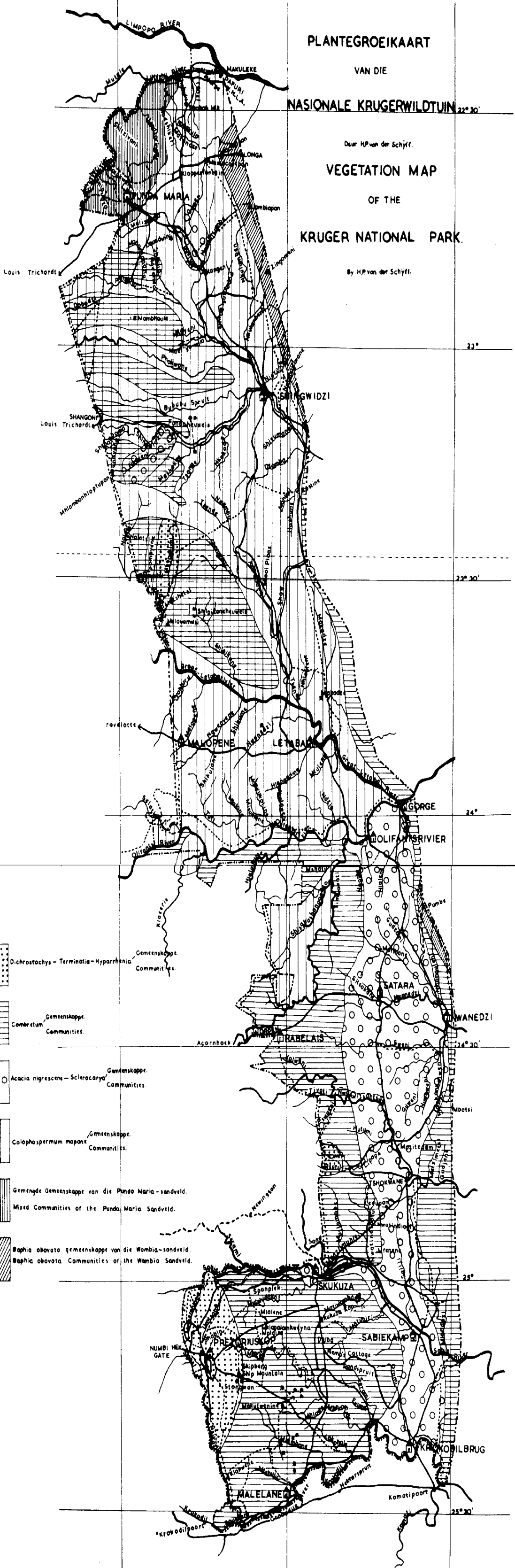
Door H.P. van der Schyff.

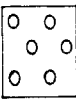

VEGETATION MAP

OF THE

KRUGER NATIONAL PARK.

By H.P. van der Schyff.

-
Dichrostachys - Terminalia - Hyparrhenia
Gemeenskappe
Communities.
-
Combratum
Gemeenskappe
Communities.
-
Acacia nigrescens - Sclerocarya
Gemeenskappe
Communities.
-
Colophospermum mopane
Gemeenskappe
Communities.
-
Gemeenskappe van die Punda Maria-sandveld.
Mixed Communities of the Punda Maria Sandveld.
-
Baphia obovata gemeenskappe van die Wambia-sandveld.
Baphia obovata Communities of the Wambia Sandveld.

aangetref word. Rooibokke, koedoes en waterbokke is volop in dié gebied en Numbiberg is die enigste plek in die Park waar daar nog rooiduikers voorkom. Op grond van beramings wat die Afdeling Ekonomie en Markte vir soortgelyke veldtipes in die Transvaalse bosveld gemaak het, word die drakrag van hierdie veldtipe op ongeveer 8 morge per grootvee-eenheid geskat.

Die suur-gemengdeveld word op die Lebomboberge aangetref met *Digitaria eriantha*, *Aristida*-spp., *Andropogon amplexans* en *Bothriochloa insculpta* as die kenmerkende grasse.

As gevolg van die tipe veld en die swak watervoorsiening, word baie min wild op die Lebomboberge aangetref. Die drakrag word geskat op 15 morge per grootvee-eenheid.

Die gemengde-soetveld sluit sowel die *Combretum*-gemeenskappe as die Punda Maria- en Uambia-sandveldgebiede in. Die dominante grasse is soetgrasse, maar hier en daar kom suurgrasse, soos *Hyparrhenia dissoluta*, ook voor. Die weiding is feitlik dwarsdeur die jaar smaaklik, en alle wildsoorte kom lokaal volop voor. Groot gebiede is egter onderbewei as gevolg van gebrek aan water. Die drakrag van hierdie veldtipe word geskat op tussen 10 morge en 15 morge per grootvee-eenheid.

Die *Sclerocarya caffra*-*Acacia nigrescens*- en die *Colophospermum mopane*-gemeenskap is soetveld met *Panicum*-spp., *Digitaria*-spp., *Bothriochloa insculpta* en *Urochloa*-spp. die dominante grassoorte. Suid van die Olifantsrivier in die oop savanna van die *Sclerocarya*-*Acacia*-gemeenskap is kudde-diere, soos blouwildebeeste, sebras, buffels en rooibokke baie opvallend, terwyl groot troppe kameelperde dwarsdeur die gemeenskap versprei is. Hierdie gebied se drakrag is ongeveer 10 morge per grootvee-eenheid.

In die mopanieveld is blouwildebeeste en sebras nie so volop soos suid van die Olifantsrivier nie, maar dit wil voorkom asof elande, die tsessebes, die bastergemsbokke en olifante hierdie tipe plantegemeenskap bo enige ander gemeenskap in die wildtuin verkies. Die blare van die mopanieboom (*Colophospermum mopane*) wat hulle sowel groen as droog vreet, maak 'n baie belangrike deel van hulle dieet uit. Die drakrag van hierdie veldtipe word op 10 morge per grootvee-eenheid geskat.

Daar is alreeds meer as 200 verskillende grasspesies in die Wildtuin versamel wat van die beste weigrasse wat in Suid-Afrika aangetref word, insluit. Omdat hulle so gretig deur wild bewei word, is die volgende grassoorte in die Wildtuin van groot belang:

- Brachiaria brizantha*
- B. deflexa*
- B. nigropedata*
- B. serrata*
- Cenchrus ciliaris*

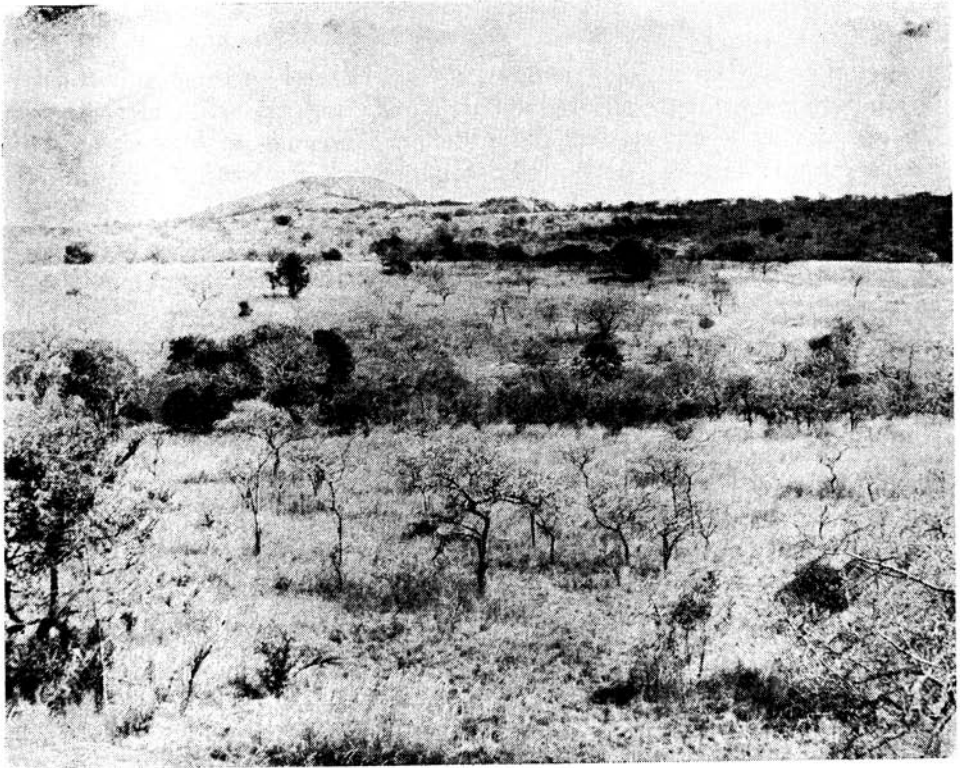

Fig. 1 — *Terminalia-Dichnostachys-Hyparrhenia*-gemeenskap in die omgewing van Pretoriuskop.

Fig. 2 — Tipiese *Acacia Nigrescens-Sclerocarya caffra*-gemeenskap (Knoppiesdoring-Maroeela-bosveld) in die omgewing van Satara.

Chloris gayana
Cynodon dactylon (In die omgewing van Pretoriuskop)
Digitaria-spesies (Veral *D. eriantha* en *D. pentzii*)
Echinochloa-spesies (Word veral deur olifante gevreet)
Eragrostis-spesies
Eustachys paspaloides (In gemengde Combretumveld)
Panicum maximum
P. coloratum (Veral op die basaltgrond van die Lebombovlakte)
Schmidtia bulbosa
Sporobolus nitens
S. fimbriatus var. *Latifolius*
S. robustus (Olifante is lief hiervoor)
Themeda triandra (Baie wyd verspreid dwarsdeur die wildtuin)
Urochloa-spp. (Verspreid dwarsdeur die wildtuin).

In teenstelling met hierdie smaaklike grasse skep *Hyparrhenia dissoluta* en *Bothriochloa insculpta* ernstige probleme omdat hulle oor groot areas dominant maar vir die grootste gedeelte van die jaar onsmaklik is. Albei word in die jong stadium as die veld afgebrand was, gevreet, maar sodra hulle ouer word, word dit ruig en deur wild vermy. In die omgewing van Pretoriuskop moet die ruie dekgras (*Hyparrhenia dissoluta*) verantwoordelik gehou word vir die afname van die blouwildebees- en sebragetalle. In dié gebied kom hierdie twee wildsoorte wat van relatiewe oop veld hou, feitlik nog net op stukkies uitgetrapte veld, soos oos van die Pretoriuskopruskamp gesien word, voor. Dit wil voorkom asof ontydige veldbrand die verspreiding van *Hyparrhenia dissoluta* begunstig.

In die *Acacia nigrescens*-*Sclerocarya caffra*-gemeenskap is *Bothriochloa insculpta* wat waarskynlik ook deur ontydige veldbrand begunstig word, oor groot areas dominant. Omdat die benutting daarvan so swak is, is die veldwagters van mening dat die drakrag van die veld alreeds aansienlik afgeneem het.

(b) *Inheemse Voerbome:*

Naas grassoorte speel inheemse voerbome en -struikwaarskynlik 'n belangriker rol in die voeding van inheemse diersoorte as wat algemeen besef word. Sparrman (1775) het reeds beweer: „the animals which occur only in Africa are in my opinion as much designed for the plants peculiar to this climate as the plants are to the animals . . .” Afgesien van die uitgesproke struikvreters, soos olifante, kameelperde, elande, koedoes, njalas en rooibokke, is dit waargeneem dat die droë blare, peule en jong lote en blare van verskillende boom- en struiksoorte ook deur soorte, soos blouwildebeeste en sebras wat algemeen as grasvreters beskou word, gevreet word. Dit maak waarskynlik 'n belangrike deel van hulle dieet uit. Dit wil dus voorkom asof

daar heelwat grond bestaan vir Sparrman (l.c.) se bewering, . . . „that in feeding they (the game) make a more equal division between the grass and bushes, than the ordinary cattle do . . .” Stevenson-Hamilton (1950) wys ook daarop dat wild 'n groot verskeidenheid van plantsoorte vreet. Hy is verder van mening dat alhoewel sommige plantsoorte slegs in klein hoeveelhede gevreet word en as supplementêre voeding beskou moet word, hulle tog van die grootste belang mag wees vir die gesondheid van die diersoort.

Die blare, vrugte en bas van voerbome en -struik is veral gedurende langdurige droogtes waardevol om die diere oor die ongunstige periodes heen te help. In die omgewing van Shingwidziruskamp is dit baie opvallend hoe gelyk die blare en lote van die mopanie (*Colophospermum mopane*) tot op 'n sekere hoogte deur die wild afgevrete is. Gedurende die droogtes is die struik *Azima tetracantha* naas die bietjie peule van *Acacia albida* en *A. heteracantha* by Pafuri feitlik die enigste voedsel vir die rooibokke, bosbokke en njalas. Die gebied tussen die Pafuriseekoeigat en die samevloeiing van die Limpopo- en Levuburivier word dikwels heeltemal uitgetrap. In baie gevalle word jong struikies van *Azima tetracantha* tot op die grond toe afgevrete. Gedurende normale seisoene en as ander voedsel volop is, word hierdie struik egter nie so baie deur wild beweie nie.

Die belangrikste voerbome en -struik wat in die Wildtuin voorkom en deur een of ander diersoort beweie word, kan ingedeel word in:

- (i) Boom- en struiksoorte waarvan die blare en jong lote gevreet word;
- (ii) boom- en struiksoorte waarvan die vrugte gevreet word; en
- (iii) boom- en struiksoorte waarvan die bas, wortels of knolle gevreet word.

(i) *Boom- en struiksoorte waarvan die blare en jong lote deur wild gevreet word:*

Die volgende is die belangrikste boom- en struiksoorte waarvan die blare en jong lote deur die verskillende wildsoorte gevreet word: Die mopanie (*Colophospermum mopane*), rooibos- en raasblaarsoorte (*Combretum*-spp.), rosyntjiebossoorte (*Grewia*-spp.), witgat (*Boscia albitrunca*), *Maerua*-spp., die blinkblaar-wag-'n-bietjie (*Ziziphus mucronata*), *Azima tetracantha*, *Salix*-spp., silwerbos of kurkbos (*Mundulea sericea*), olien (*Olea africana*), *Celtis kraussiana* en die verskillende *Acacia*-soorte. Koedoes is veral lief vir die blare en jong lote van *Mundulea sericea* en *Trichilia emetica*, terwyl die vlesige stingels van *Stapelia gigantea* deur bosbokke gevreet word. In die Pretoriuskopruskamp word die jong *Trichilia*-boompies wat daar aangeplant is feitlik elke jaar in die laat winter kaal gevreet. In die meeste gevalle wil dit egter voorkom asof aan droë blare voorkeur gegee word.

(iii) Boom- en struiksoorte waarvan die vrugte gevreet word:

Die vrugte van die meeste peulgewasse, soos die *Acacia*-spp., *Dichrostachys*-spp., en *Albizia*-spp., word gretig deur die meerderheid wildsoorte gevreet. Hierbenewens is daar egter ook nog heelwat ander boom- en struiksoorte waarvan die vrugte deur een of ander diersoort gevreet word.

Die vrugte van *Hyphaene crinita* en *Phoenix reclinata* word deur bobbejane, ape en olifante gevret. Olifante vreet ook die blare van hierdie twee palmsoorte.

Die vrugte van die verskillende *Ficus*-soorte word deur 'n verskeidenheid van diere gevreet. Behalwe bobbejane, ape, bosvarke en vlakvarke, is dit opgemerk dat bosbokke, njalas, duikers, rooibokke, tarentale en steenbokkies die vrugte wat afval, vreet, terwyl verskillende soorte voëls waarvan duiwe, loeries en muisvoëls die belangrikste is, die ryp vrugte aan die bome vreet.

Die vrugte van *Ziziphus mucronata*, *Ximenia*-spp., *Hexalobus glabrescens*, *Vangueria infausta* en *Chrysophyllum magalimontanum* word deur ape en bobbejane gevreet.

In die geval van *Monodora junodii* word die vrugte deur olifante gevreet. Die vrugte van *Annona chrysophylla*, *Parinari mobola*, *Pseudocadia zambesiaca*, *Carissa*-spp., en *Acacia heteracantha* word deur sowel bobbejane en ape as deur verskillende ander wildsoorte gevreet. Voëls is ook lief vir die vrugte van *Pseudocadia zambesiaca*.

Koedoes, bobbejane, ape en vlak- en bosvarke is lief vir die vrugte van *Strychnos*-spp. en *Capparis tomentosa*. Dit is ook opgemerk dat kwêvoëls die vrugte van hierdie twee plantsoorte vreet. Verder is gesien dat kwêvoëls die jong vrugte van *Terminalia prunioides* vreet.

Koedoes is baie lief vir die groot vlesige peule van *Piliostigma thonningii*.

Maroelas (*Sclerocarya caffra*) word deur 'n verskeidenheid van diersoorte gevret, nl. olifante, bobbejane en ape, bosbokke, koedoes, rooibokke, steenbokkies, duikers en varke. Die vrugte van *Adansonia digitata* word hoofsaaklik deur bobbejane gevreet.

Die vrugte van *Syzygium*-species word baie gretig gevreet deur bobbejane, ape en verskillende soorte voëls waarvan duiwe die belangrikste is. Die vrugte van *Sterculia murex* en *Mimusops zeyheri*, word deur bobbejane, ape en wildevarke gevreet.

Ander boom- en struiksoorte waarvan die vrugte gevreet word, is die volgende:

Manilkara mochisia }
Sideroxylon inerme } deur ape, bobbejane en varke.

Kigelia pinnata word tot 'n geringe mate gevreet deur bobbejane en varke.

<i>Berchemia discolor</i>	}	deur voëls, ape en bobbejane.
<i>Rhamnus zeyheri</i>						
<i>Pappea</i> -spesies						
<i>Trichilia emetica</i>	deur verskillende soorte voëls.
<i>Balanites maughamii</i>	bosbokke,	bosvarke,	koedoes,	steenbokke, ape, bobbejane en eekhorinkies.
<i>Erythrina</i> -spesies	die saad word deur verskillende soorte voëls gevreet.				
<i>Schotia brachypetala</i>	deur verskillende wildsbokke.
<i>Lannea kirkii</i>	}ape en bobbejane.
<i>L. discolor</i>						

(iii) Boom- en struiksoorte waarvan die bas en/of wortels gevreet word:

Die bas en wortels van 'n groot verskeidenheid van boom- en struiksoorte waarvan die volgende die belangrikste is, word deur olifante gevreet:

Bas:	<i>Schotia brachypetala.</i>
	<i>Strychnos</i> -spp.
Wortels en bas:	<i>Acacia</i> -spp.
	<i>Albizia</i> -spp.
	<i>Croton megalobotrys.</i>
	<i>Commiphora glandulosa.</i>
	<i>C. calciicola.</i>
	<i>C.</i> -spp.
	<i>Sclerocarya caffra.</i>
	<i>Lannea discolor.</i>
	<i>Lannea kirkii.</i>
	<i>Grewia</i> -spp.

Bosvarke en vlakvarke vreet die knolle en bolle van 'n verskeidenheid van plantsoorte. In die Numbibos is gevalle gevind waar bosvarke die vlesige wortels van *Cussonia spicata* gevreet het.

By die Leeupan is waargeneem dat bobbejane die knolle van die waterlelies (*Nymphaea*-spp.) vreet.

Glycine javanica wat deur landboukundiges as 'n goeie voergewas beskou word, kom taamlik algemeen in die suidelike gedeelte van die Wildtuin voor, maar daar is nêrens waargeneem dat wild dit vreet nie.

(c) Die belangrikste soogdiere en 'n samevatting van die plantsoorte wat hulle vreet:

Alhoewel daar geen spesifieke aandag aan gegee is nie, is daar gedurende veldopnames altyd aantekeninge gemaak van die plantsoorte wat deur die verskillende diersoorte gevreet word. Die informasie wat hier volg, is egter geensins volledig nie en moet slegs as 'n opsomming van voorlopige waarnemings beskou word wat in die toekoms deur verdere navorsing aangevul behoort te word.

Wildsoort	Plante wat deur hulle gevreet word
Olifante (<i>Loxodonta africana africana</i>)	Grasse (verskillende soorte) bv. <i>Phragmites communis</i> , en <i>Panicum</i> -soorte; verskillende soorte van die <i>Cyperaceae</i> ; die jong takke en blare van <i>Colophospermum mopane</i> ; die bas, vrugte en blare van <i>Sclerocarya caffra</i> ; die blare, jong lote en wortels van die verskillende <i>Grewia</i> -soorte; die wortels van <i>Commiphora glandulosa</i> , <i>C. betschuanica</i> , <i>C. pyracanthoides</i> , <i>C. calciicola</i> ; die blare en peule van <i>Acacia albida</i> ; die blare en peule van ander <i>Acacia</i> -soorte; blare, peule en bas van <i>Albizia</i> -soorte; die vrugte van <i>Strychnos innocua</i> en <i>S. spinosa</i> ; die vrugte van <i>Monodora junodii</i> , <i>Dichrostachys</i> -spp.; die vrugte en blare van <i>Hyphaene crinita</i> en <i>Phoenix reclinata</i> ; die blare van <i>Schotia brachypetala</i> ; blare, vrugte en bas van <i>Lannea discolor</i> , <i>L. kirkii</i> , <i>Azima tetracantha</i> , <i>Boscia albitrunca</i> , <i>Combretum</i> -spp., <i>Maerua</i> -spp., <i>Mimusops zeyheri</i> , <i>Mundulea sericea</i> , en moontlik ook die blare of wortels van <i>Anthocleista zambesiaca</i> (bome is gevind wat omgestoot is, maar dit kan nie met sekerheid gesê word of daarvan gevreet is nie).
Sebras [<i>Equus (Quagga) burchellii wahlberg.</i>]	Hierdie wildsoort vreet hoofsaaklik gras, maar dit is opgemerk dat sebras nie baie kieskeurig is watter grassoorte hulle vreet nie. Hulle is egter baie lief vir gebrande veld en word baie gou hierdeur aangetrek. Dit is opgemerk dat sebras die volgende grassoorte vreet: <i>Aristida barbicollis</i> , <i>A. congesta</i> , <i>A. graciliflora</i> , <i>Chloris virgata</i> ; <i>Cynodon dactylon</i> , <i>Digitaria horizontalis</i> , <i>D. pentzii</i> , <i>Enneapogon cenchroides</i> , <i>Eragrostis</i> -spp., <i>Setaria flabellata</i> , <i>Sporo-</i>

Wildsoort	Plante wat deur hulle gevreet word
Kameelperde (<i>Giraffa camelopardalis capensis</i>)	<p><i>bolus nitens</i>, <i>Themeda triandra</i>, <i>Tricholaena monachne</i> en <i>Urochloa pullulans</i>. Hulle verkies kortveld. Behalwe grassoorte is dit ook opgemerk dat hierdie wildsoort die peule van <i>Dichrostachys glomerata</i>, <i>D. nyassana</i>, asook die vrugte van <i>Sclerocarya caffra</i> vreet.</p>
Seekoeie (<i>Hippopotamus amphibius capensis</i>)	<p>Hierdie diere vreet hoofsaaklik gras. Dit is gesien dat die volgende gevreet word: <i>Chloris gayana</i>, <i>Panicum deustum</i>, <i>P. maximum</i> en <i>Phragmites communis</i> asook <i>Cyperaceae</i>.</p>
Vlakvarke (<i>Phacochoerus aethiopicus sundevalli</i>)	<p>Kweek en verskillende grassoorte word omgevreetel; die vrugte van <i>Parinari mobola</i>, <i>Ficus</i>-spp., <i>Balanites maughamii</i>, <i>Sclerocarya caffra</i> en die wortels van verskillende plante word gevreet.</p>
Bosvarke (<i>Potamochoerus porcus maschona</i>)	<p>Hulle vreet die knolle van <i>Dolichos taubertii</i>; die wortels van <i>Aloë</i>-spp., <i>Ficus</i>-spp., <i>Erythrina lysistemon</i>, <i>Lanea discolor</i>, <i>L. edulis</i>, <i>Sterculia murex</i>, <i>Syzigium cordatum</i>, <i>S. guineense</i>, <i>Cussonia spicata</i>, <i>Chrysophyllum magalimontanum</i>, die vrugte van <i>Ficus</i>-spp., <i>Annona chrysophylla</i>, <i>Parinari mobola</i>, <i>Dichrostachys</i>-spp., <i>Sclerocarya caffra</i>, <i>Ziziphus mucronata</i>, <i>Chrysophyllum magalimontanum</i>, <i>Mimusops zeyheri</i>, <i>Strychnos innocua</i> en <i>S. spinosa</i>, <i>Kigelia pinnata</i>; die bas van <i>Cussonia spicata</i>.</p>

Wildsoort	Plante wat deur hulle gevreet word
Buffels (<i>Syncerus caffer limpopoensis</i>)	Vreet hoofsaaklik gras. Dit is opgemerk dat die volgende spesies gevreet word: <i>Themeda triandra</i> , <i>Panicum maximum</i> , <i>Digitaria</i> -spp., <i>Eragrostis</i> -spp., <i>Urochloa pullulans</i> , <i>Phragmites communis</i> en <i>Cyperaceae</i> . Hulle vreet ook die blare van <i>Grewia</i> -spp.
Blouwildebeeste (<i>Gorgon taurinus taurinus</i>)	Vreet hoofsaaklik grassoorte soos <i>Digitaria</i> -spp., <i>Eragrostis</i> -spp., <i>Enneapogon cenchroides</i> , <i>Sporobolus nitens</i> , <i>S. fimbriatus</i> , <i>Themeda triandra</i> , <i>Tricholaena monachne</i> en <i>Urochloa pullulans</i> . Daar is ook opgemerk dat blouwildebeeste die peule van <i>Dichrostachys</i> -spp., en die droë blare van <i>Terminalia sericea</i> vreet. Net soos sebras gee blouwildebeeste voorkeur aan kort gras. Hulle is ook baie lief vir gebrande veld.
Basterhartbees (<i>Damaliscus lunatus lunatus</i>)	Vreet hoofsaaklik gras.
Waterbokke (<i>Kobus ellipsiprymnus ellipsiprymnus</i>)	Hulle vreet grasse soos <i>Panicum maximum</i> , <i>P. meyerianum</i> , <i>Phragmites communis</i> en <i>Digitaria</i> -spp. Behalwe grasse vreet hulle ook van die <i>Cyperaceae</i> . Hulle vreet ook blare van <i>Dichrostachys glomerata</i> , <i>D. nyassana</i> , <i>Pterolobium exosum</i> en <i>Vernonia krausii</i> , asook die vrugte van <i>Sclerocarya caffra</i> .
Rietbokke (<i>Redunca arundinum arundinum</i>)	Hierdie boksoort vreet hoofsaaklik gras. Dit is opgemerk dat hulle baie lief is vir gebrande veld. In die omgewing van Shabin en langs die Sigaas word hulle dikwels gedurende die dag in gebrande veld waargeneem.
Rooiribbok (<i>Redunca fulvorufula</i>)	Vreet hoofsaaklik gras. Vreet ook blare van <i>Grewia</i> -spp.
Vaalribbok (<i>Pelea capreolus</i>)	Vreet hoofsaaklik gras.
Swatrwitpens (<i>Ozanna grandicornis grandicornis</i>)	Hou van taamlik hoë veld, maar word ook gereedlik deur gebrande veld aangetrek. Opgemerk dat die volgende grassoorte gevreet word: <i>Digitaria</i> -spp., <i>Panicum maximum</i> , <i>Hyparrhenia dissoluta</i> en <i>Phrag-</i>

Wildsoort	Plante wat deur hulle gevreet word
Bastergemsbokke (<i>Ozanna equina equina</i>)	<i>mites communis</i> . Vreet ook blare en vrugte van <i>Ziziphus mucronata</i> , <i>Dichrostachys</i> -spp., en vrugte van maroela (<i>Sclerocarya caffra</i>) en Klappersoorte (<i>Strychnos</i> -spp.). Grasvreeters; gesien dat <i>Themeda triandra</i> en <i>Digitaria</i> -spp. gevreet word. Vreet ook droë en vars blare van <i>Colophospermum mopane</i> en <i>Grewia</i> -spp.
Bosbok (<i>Tragelaphus scriptus sylvaticus</i>)	Vreet blare van struikgewas in digte bos. Vreet soms ook jong gras, die vrugte van <i>Ficus sycomorus</i> , <i>Balanites maughamii</i> , <i>Sclerocarya caffra</i> , <i>Parinari mobola</i> , <i>Acacia albida</i> , <i>A. heteracantha</i> en die blare van <i>Grewia</i> -spp. en <i>Azima tetracantha</i> .
Eland (<i>Taurotragus oryx oryx</i>)	Vreet hoofsaaklik blare en vrugte van struik, maar is ook lief vir jong gras. Die volgende struik en bome word gevreet: <i>Colophospermum mopane</i> , <i>Grewia</i> -spp., <i>Lonchocarpus capassa</i> , <i>Combretum</i> -spp. Nooit gesien dat bolle of knolle uitgegrawe word nie.
Koedoe (<i>Strepsiceros strepsiceros strepsiceros</i>)	Hierdie boksoort vreet seker die grootste verskeidenheid plantsoorte; selfs plante wat in die reël as giftig beskou word, word deur koedoes gevreet. Dit is opgemerk dat die volgende deur hulle gevreet word: Die vrugte van <i>Annona chrysophylla</i> , die blare van <i>Boscia albitrunca</i> , vrugte van <i>Parinari mobola</i> , die blare van die verskillende <i>Acacia</i> -soorte, die peule van albei <i>Dichrostachys</i> -soorte, die blare en jong lote van <i>Albizia</i> -spp., <i>Mundulea sericea</i> , <i>Ormocarpum trichocarpum</i> , die blare en peule van <i>Dalbergia melanoxylon</i> en <i>Piliostigma thonningii</i> , blare van <i>Cassia petersiana</i> , <i>Erythrina lysistemon</i> , <i>E. humeana</i> , <i>Fagara capensis</i> , <i>F. humilis</i> , <i>Trichilia emetica</i> , <i>Spirostachys africanus</i> , <i>Synadenium cupulare</i> , <i>Antidesma venosum</i> , <i>Lannea discolor</i> , <i>L. kirkii</i> , <i>Rhamnus zeyheri</i> , <i>Ziziphus mucronata</i> , <i>Grewia</i> -spp., <i>Heteropyxis natalensis</i> , <i>Aloë</i> -spp., <i>Colophospermum mopane</i> , <i>Albizia versicolor</i> , <i>Combretum</i> -spp., <i>Kigelia pinnata</i> , <i>Adina microcephala</i> var. <i>galpinii</i> en Van-

Wildsoort	Plante wat deur hulle gevreet word
Njala (<i>Nyala angassi</i> <i>angassi</i>)	<i>gueria infausta</i> ; die blare en jong lote van <i>Adenium multiflorum</i> , <i>A. swazicum</i> , <i>Sarcostemma viminale</i> , <i>Carissa bispinosa</i> en <i>Azima tetracantha</i> ; die vrugte van Maroela (<i>Sclerocarya caffra</i>), <i>Lannea discolor</i> , <i>L. kirkii</i> , <i>L. edulis</i> , Jakkalsbessie (<i>Diospyros mespiliformis</i>), <i>Strychnos innocua</i> en <i>S. spinosa</i> , asook die blare van <i>Randia rudis</i> , <i>Olea africana</i> , <i>Eulophia caffra</i> en die vrugte van <i>Balanites maughamii</i> .
Rooibok (<i>Aepyceros melampus melampus</i>)	Vreet die blare en jong lote van <i>Macrorungia formosissima</i> , <i>Salvadora australis</i> , <i>Azima tetracantha</i> , <i>Grewia</i> -spp., die blare van <i>Capparis tomentosa</i> , <i>Colophospermum mopane</i> , en die vrugte van <i>Ficus sycomorus</i> .
Rooидуiker (<i>Cephalophus natalensis lebombol</i>)	Vreet sowel blare van struik en bome as gras. Gee voorkeur aan kort grasveld. Dit is waagreneem dat die volgende grassoorte gevreet word: <i>Aristida barbicollis</i> , <i>Chloris virgata</i> , <i>Panicum maximum</i> , <i>Cynodon dactylon</i> , <i>Digitaria pentzii</i> , <i>Eragrostis</i> -spp., <i>Perotis patens</i> , <i>Sporobolus nitens</i> , en <i>Urochloa pululans</i> . Die blare en/of lote van die volgende struik en bome word gevreet: <i>Parinari mobola</i> , <i>Acacia</i> -spp., <i>Dichrostachys glomerata</i> en <i>D. nyassana</i> , <i>Ormocarpum trichocarpum</i> , <i>Mundulea sericea</i> (sekere tye van die jaar), <i>Sclerocarya caffra</i> , <i>Ziziphus mucronata</i> , <i>Grewia flavescens</i> , <i>G. kwebensis</i> , <i>G. bicolor</i> , <i>Cassia petersiana</i> , <i>Terminalia sericea</i> , <i>Strychnos innocua</i> , <i>Adenium multiflorum</i> , <i>A. swazicum</i> en <i>Azima tetracantha</i> . Die vrugte van die volgende word gevreet: <i>Dichrostachys glomerata</i> , <i>D. nyassana</i> , <i>Sclerocarya caffra</i> , <i>Ziziphus mucronata</i> , <i>Antidesma venosum</i> , <i>Lannea edulis</i> en <i>Acacia heteracantha</i> .
Duiker (<i>Sylvicapra grimmia caffra</i>)	Vreet vrugte van <i>Ficus</i> -spp. en <i>Parinari mobola</i> . Vreet die blare van <i>Acacia</i> -spp., <i>Strychnos innocua</i> (droog), <i>S. spinosa</i> , <i>Ficus</i> -spp. (droog), <i>Dichrostachys</i> -spp. en maroela (<i>Sclerocarya caffra</i>) (droog);

Wildsoort	Plante wat deur hulle gevreet word
Klipspringer (<i>Oreotragus oreotragus transvaalensis</i>)	die vrugte van <i>Parinari mobola</i> , <i>Acacia</i> -spp., <i>Dichrostachys glomerata</i> en <i>D. nyassana</i> , <i>Balanites maughamii</i> en <i>Sclerocarya caffra</i> ; en die stingels van <i>Stapelia gigantea</i> .
Steenbok (<i>Raphicerus campestris capricornis</i>)	Vreet die blare van <i>Erythrina lysistemon</i> , <i>Commiphora harveyi</i> , <i>Grewia flavescens</i> , <i>Ficus ingens</i> en <i>Maerua legati</i> . Behalwe blare van struik en bome vreet klipspringers ook grassies wat tussen die klippe voorkom, soos <i>Rhynchelytrum repens</i> , asook <i>Cyperus</i> -spp., peule van <i>Acacia</i> -spp. en <i>Dichrostachys</i> -spp.
Ystervark (<i>Hystrix africae-australis africae-australis</i>)	Vreet kort grassies waarvan <i>Sporobolus nitens</i> een van die belangrikste is. Die blare van <i>Acacia</i> -spp., sekelbos (<i>Dichrostachys</i> -spp.), <i>Strychnos</i> -spp., <i>Maerua legati</i> . Die volgende plante se vrugte word gevreet: <i>Acacia heteracantha</i> , <i>Balanites maughamii</i> , <i>Parinari mobola</i> en <i>Sclerocarya caffra</i> .
Ape (<i>Cercopithecus aethiops cloetei</i>) en Bobbejane (<i>Papio ursinus ursinus</i>)	Vreet die wortels of knolle van: <i>Dolichos taubertii</i> , <i>Elephantorrhiza elephantina</i> , <i>E. goetzei</i> , <i>Talinum caffrum</i> , <i>Gladiolus</i> -spp., <i>Lapeyrouisia</i> -spp., <i>Imperata cylindrica</i> , <i>Adenium multiflorum</i> , <i>A. swazicum</i> , <i>Combretum microphyllum</i> , <i>Commiphora glandulosa</i> , <i>C. betschuanica</i> , <i>C. calciicola</i> , <i>C. pyracanthoides</i> en <i>Colophospermum mopane</i> , die vrugte van <i>Kigelia pinnata</i> , <i>Sclerocarya caffra</i> , <i>Annona Chrysophylla</i> , <i>Parinari mobola</i> , <i>Strychnos innocua</i> , <i>S. spinosa</i> en <i>Ziziphus mucronata</i> .
Ape (<i>Cercopithecus aethiops cloetei</i>) en Bobbejane (<i>Papio ursinus ursinus</i>)	Vreet die vrugte van <i>Phoenix reclinata</i> , <i>Hyphaene crinita</i> , <i>Celtis kraussiana</i> , die verskillende wildevye-soorte (<i>Ficus</i> -spp.), <i>Ximenia</i> -spp., <i>Annona chrysophylla</i> , <i>Hexalobus glabrescens</i> , <i>Parinari mobola</i> , <i>Acacia heteracantha</i> , <i>A. xanthophloea</i> , <i>Cassia petersiana</i> , <i>Piliostigma thonningii</i> , <i>Pseudocadia zambesiaca</i> , <i>Balanites maughamii</i> , <i>Antidesma venosum</i> , <i>Sclerocarya caffra</i> , <i>Lannea discolor</i> , <i>L. kirkii</i> , <i>L. edulis</i> , <i>Rhamnus zeyheri</i> , <i>Ziziphus mucronata</i> , <i>Rhoicissus capensis</i> , <i>Adansonia digitata</i> , <i>Syzygium cordatum</i> , <i>S.</i>

guineense, Chrysophyllum magalimontanum, Manilkara mochisia, Mimosa zeyheri, Sideroxylon inerme, Diospyros mespiliformis, Euclea-spp., Strychnos innocua, S. spinosa, Carissa bispinosa, Lantana salivifolia, Kigelia pinnata, Vangueria infausta, Cassine schlechteri, Sterculia murex; die wortels en knolle van Dolichos taubertii, Nymphaea capensis en N. petersiana; en die nektar en die blomme van die huijboerboon (Schotia brachypetala).

III. WEIDINGSPROBLEME

(a) Oorbeweiding, onderbeweiding en watervoorsiening:

Sover dit die voeding van die groot troppe plant etende diersoorte betref, is die toestand in die Wildtuin baie gunstig. Die weidingsmoontlikhede is groot en geen noemenswaardige probleme bestaan op die oomblik nie. Trouens, weiveld is so volop dat die grootste gedeelte van die Park onderbewei word. Die probleem bestaan dat die veld te ruig word en baie ou gras gevolglik ophoop. Die gevolg hiervan is dat die betrokke velddele doelbewus deur die wild vermy word, deels omdat kuddediere, soos blouwildebeeste en sebras, meer van kortveld hou en deels omdat hierdie ouveld nie so smaaklik is as jong gebrande veld of veld wat lokaal oorbewei word nie.

Die vernaamste oorsake vir hierdie lokale oorbeweiding en onderbeweiding is waarskynlik ondoeltreffende watervoorsiening en onoordeelkundige veldbrand. Die beskikbare hoeveelheid winterweiding in die onmiddellike omgewing van 'n watergat (en veral 'n standhoudende watergat) bepaal die populasiedigtheid van die wild om daardie watergat, terwyl die verspreiding van standhoudende watergate in 'n bepaalde veldtipe die drakrag van daardie veldtipe bepaal. Rowland (1933) is van mening dat beeste, en tot 'n groot mate moontlik wild ook, nooit veel verder as 5 myl van water af wei nie. Kuddediere, soos blouwildebeeste en sebras, wat gewoonlik elke dag waterdrink, is egter heelwat beweegliker as beeste. Ek meen dat hulle tot sover as 8 myl van water af mag wei. Al word die beweidingsgebied van 'n standhoudende watergat op 'n sirkel met 'n straal van 10 myl gestel, is dit nog duidelik dat die optimale drakrag van veld baie beperk word. In die winter word die drakrag om 'n watergat as gevolg van die laer voedingswaarde van die droë gras nog verder verlaag.